

Sygn. akt I Ns 1230/13

POSTANOWIENIE KOŃCOWE

Dnia 13 marca 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Wioletta Sychniak

Protokolant: staż. Ewelina Arkit

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2019 roku w Łodzi na rozprawie

sprawy z wniosku J. B. (1) i A. B. (1)

z udziałem K. B. (1)

o dział spadku

postanawia:

1. ustalić, że w skład spadku po E. B. (1) wchodzi:

a. samodzielny lokal mieszkalny numer (...), stanowiący odrębną nieruchomość, położony w Ł. przy ul. (...) wraz z udziałem (...) części w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla którego to lokalu Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 130 000 (sto trzydzieści tysięcy) złotych,

b. oszczędności zgromadzone na rachunku w (...) SA Oddział (...) w Ł. nr (...) w kwocie 22 542,40 zł (dwadzieścia dwa tysiące pięćset czterdzieści dwa złote i czterdzieści groszy),

c. jednostki uczestnictwa Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego w liczbie 125,913 o wartości 20 167,46 zł (dwadzieścia tysięcy sto sześćdziesiąt siedem złotych i czterdzieści sześć groszy),

d. kwota 1658,64 zł (tysiąc sześćset pięćdziesiąt osiem złotych i sześćdziesiąt cztery grosze) stanowiąca niepobrane przez spadkodawczynię wynagrodzenie za pracę, należne od Fabryki (...) SA w Ł.;

2. oddalić wniosek K. B. (1) o rozliczenie nakładów dokonanych przez E. B. (1) na nieruchomość położoną w Ł. przy ul. (...);

3. oddalić wniosek K. B. (1) o rozliczenie długów spadkowych w łącznej wysokości 131 000 (sto trzydzieści jeden tysięcy) złotych;

4. oddalić wniosek K. B. (1) o zmianę treści ugody częściowej, zawartej przez uczestników postępowania w dniu 1 września 2015 roku oraz o zobowiązanie J. B. (1) do dokonania spłat na rzecz A. B. (1) i K. B. (1) z tytułu rozliczenia kwoty 6200 (sześć tysięcy dwieście) złotych pobranej z rachunku spadkodawczyni w PKO BP SA;

5. dokonać działu spadku po E. B. (1) w ten sposób, że:

a. przyznać na wyłączną własność A. B. (1) samodzielny lokal mieszkalny numer (...), stanowiący odrębną nieruchomość, położony w Ł. przy ul. (...), opisany w pkt 1a postanowienia,

- b. przyznać na wyłączną własność J. B. (1) oszczędności zgromadzone na rachunku w (...) SA Oddział (...) w Ł., opisane w pkt 1b postanowienia oraz kwotę 1658,64 zł (tysiąc sześćset pięćdziesiąt osiem złotych i sześćdziesiąt cztery grosze), opisaną w pkt 1d postanowienia;
- c. przyznać na wyłączną własność K. B. (1) jednostki uczestnictwa Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego, opisane w pkt 1c postanowienia;
6. zasądzić od A. B. (1) na rzecz J. B. (1) kwotę 33 921,79 zł (trzydzieści trzy tysiące dziewięćset dwadzieścia jeden złotych i siedemdziesiąt dziewięć groszy) tytułem dopłaty, płatnej w terminie 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności;
7. zasądzić od A. B. (1) na rzecz K. B. (1) kwotę 37 955,37 zł (trzydzieści siedem tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt pięć złotych i trzydzieści siedem groszy) tytułem dopłaty, płatnej w terminie 5 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności;
8. zasądzić od J. B. (1) na rzecz K. B. (1) kwotę 566,66 zł (pięćset sześćdziesiąt sześć złotych i sześćdziesiąt sześć groszy) tytułem rozliczenia kosztów pogrzebu E. B. (1), płatną w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności;
9. umorzyć postępowanie w pozostałej części;
10. pobrać od J. B. (1) i A. B. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi kwoty po 100 (sto) złotych na pokrycie kosztów postępowania tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa;
11. zasądzić od J. B. (1) i A. B. (1) na rzecz K. B. (1) kwoty po 1336,40 zł (tysiąc trzysta trzydzieści sześć złotych i czterdzieści groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania;
12. ustalić, że w pozostałym zakresie każdy z uczestników postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 1230/13

UZASADNIENIE

We wniosku z 23 sierpnia 2013 roku J. B. (1) i A. B. (1) wnieśli o dokonanie działu spadku po E. B. (1). Wskazali, że w skład spadku wchodzi:

- samodzielny lokal mieszkalny numer (...), położony w Ł. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...),
- samochód marki D. (...),
- środki pieniężne na rachunku w (...) SA Oddział (...) w Ł. nr (...) w kwocie około 22 349,10 złotych,
- środki pieniężne na rachunku (...) w (...) SA Oddział (...) w Ł. nr (...) w kwocie około 4098,71 złotych,
- środki pieniężne na rachunku KONTO OSOBISTE w Banku (...) konto osobiste nr (...) w kwocie około 2301,24 złotych,
- środki pieniężne o nieokreślonej wartości zgromadzone na koncie oszczędnościowym w Banku (...),
- akcje (...) Banku (...) SA Subfunduszu Depozytowego” o wartości zbliżonej do kwoty 20 000 złotych,
- obligacje Zakładu (...) SA o nieznannej wartości,

- ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania nr (...), położnego w Ł. przy ul. (...) (wg. Wykazu znajdującego się w aktach sprawy o stwierdzenie nabycia spadku I Ns 1403/12). **(wniosek k. 3-6)**

K. B. (1) przyłączył się do wniosku o dział spadku co do zasady. W odniesieniu do składników majątkowych, zgłoszonych do podziału we wniosku, zaprzeczył aby do spadku wchodziły środki pieniężne zgromadzone na rachunkach wspólnych jego i spadkodawczynie w Banku (...) SA, tj. (...) i konto oszczędnościowe. Podniósł, że tylko on zasiliał te rachunki i zgromadzone na nich pieniądze stanowią jego wyłączną własność.

Ponadto uczestnik zgłosił do podziału ruchomości stanowiące wyposażenie lokalu mieszkalnego, położnego w Ł. przy ul. (...). Zgłosił również do rozliczenia długi spadkowe w łącznej wysokości 131 000 złotych, w tym:

- kwotę 26 000 złotych tytułem pożyczek w gotówce na cele remontowe,
- kwotę 85 000 złotych tytułem pożyczek na bieżące potrzeby,
- kwotę 20 000 złotych tytułem pożyczki na zakup jednostek uczestnictwa funduszu Inwestycyjnego Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego.

Uczestnik zażądał również rozliczenia:

- kosztów pogrzebu – po ustaleniu ich wysokości,
- wydatków w postaci opłat za ubezpieczenie pojazdu,
- wydatków na mieszkanie w postaci opłat czynszowych ponoszonych przez spadkobierców,
- nakazania J. B. (1) wydania mu środków pieniężnych znajdujących się w mieszkaniu spadkodawczynie przed jej śmiercią, tj. 3000 USD i 500 euro oraz zestawu narzędzi.

(odpowiedź na wniosek k. 31-43, pisma uczestnika k. 208-210, 667-674)

Wnioskodawcy nie przyznali, by środki pieniężne zgromadzone na rachunkach w Banku (...) SA należały wyłącznie do uczestnika ani by w mieszkaniu spadkodawczynie znajdowała się waluta wskazywana przez K. B. (1). J. B. (1) potwierdził, że na strychu jego domu znajdowały się m.in. rzeczy uczestnika; zestaw narzędzi nadal tam się znajduje i zadeklarował jego wydanie w dowolnym terminie.

Wnioskodawcy nie uznali roszczenia o rozliczenie długów spadkowych, rzekomo zaciągniętych przez spadkodawczynię wobec uczestnika. Co do rozliczenia kosztów pogrzebu, to żądanie to ostatecznie pozostawili do uznania Sądu.

Wnioskodawcy nie uznali również żądania rozliczenia nakładów na nieruchomość położoną w Ł. przy ul. (...). Zakwestionowali fakt ich dokonania, jak i wartość wskazywana przez uczestnika.

(pisma wnioskodawców k. 195-200, 216, 463-466)

Na rozprawie w dniu 1 września 2015 roku J. B. (1), A. B. (1) i K. B. (1) zawarli ugodę częściową. Zainteresowani ustalili, że w skład spadku po E. B. (1) wchodzi m.in.:

- a. samochód osobowy marki D. (...), nr rej. (...) o wartości 2500 złotych,
- b. środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym S. w (...) nr (...) w kwocie 7207,88 złotych,
- c. akcje Spółki Fabryka (...) SA w liczbie 7094 sztuki,

d. ruchomości stanowiące wyposażenie lokalu mieszkalnego nr (...), położnego w Ł. przy ul. (...) o łącznej wartości 9900 złotych,

e. ruchomości stanowiące wyposażenie lokalu mieszkalnego, położnego w Ł. przy ul. (...) o wartości 3160 złotych,

f. komplet sztuców znajdujący się w lokalu mieszkalnym, położnym w Ł. przy ul. (...) o wartości 200 złotych.

Zainteresowani dokonali częściowego działu spadku w ten sposób, że:

- J. B. (1) otrzymał składniki w postaci samochodu osobowego i ruchomości stanowiących wyposażenie lokalu mieszkalnego, położnego w Ł. przy ul. (...),

- K. B. (1) otrzymał składniki w postaci ruchomości stanowiących wyposażenie lokalu mieszkalnego nr (...), położnego w Ł. przy ul. (...) i kompletu sztuców.

Natomiast środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym S. w (...) zostały podzielone pomiędzy wszystkich uczestników w częściach równych po 1/3 (tj. po 2402,62 złotych). Akcje opisane w pkt 1c ugody otrzymali: J. B. (1) i A. B. (1) po 2364 sztuki, a K. B. (1) otrzymał 2366 sztuk.

Zainteresowani ustalili spłaty:

- od K. B. (1) na rzecz J. B. (1) – 2.120 zł,

- od K. B. (1) na rzecz A. B. (1) – 2.356 zł,

- od J. B. (1) na rzecz A. B. (1) – 237 zł.

Ugoda obejmuje również rozliczenie pomiędzy zainteresowanymi z tytułu korzystania z samochodu marki L. D. i poczynionych na niego nakładów oraz wyczerpuje wszelkie wzajemne roszczenia z tytułu spadku po E. B. (1) w zakresie składników majątkowych objętych ugoda.

Postanowieniem częściowym z dnia 1 września 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, na skutek ugody, umorzył postępowanie w części.

(ugoda częściowa k. 438-439, postanowienie częściowe k. 441)

W piśmie przygotowawczym, złożonym na rozprawie w dniu 7 stycznia 2016 roku, pełnomocnik uczestnika postępowania poinformował, że stan środków objętych ugoda częściową, zgromadzonych na rachunku bankowym S. w (...) nr (...) uległ zmianie wskutek wypłat dokonanych przez J. B. (1) w łącznej kwocie 6200 złotych.

Ostatecznie uczestnik sformułował wniosek o „reassumpcję ugody” zawartej w toku postępowania w zakresie środków zgromadzonych na rachunku bankowym S. w (...) SA poprzez ustalenie, że każdemu z zainteresowanych przypadnie 1/3 zgromadzonych środków, a ewentualnie przyznanie ich jednemu z zainteresowanych z uwzględnieniem wysokości środków faktycznie znajdujących się na tym rachunku. Uczestnik domagał się zobowiązania J. B. (1) do spłaty pozostałych uczestników po 2067 złotych tytułem rozliczenia kwoty 6200 złotych pobranej z rachunku spadkodawczyni w (...) SA.

K. B. (1) wniósł również o ustalenie, że w skład spadku wchodzi wierzytelność wobec K. i J. małżonków B. o zwrot równowartości nakładów dokonanych przez spadkodawczynię na nieruchomości przy ul. (...) w Ł.. Wartość nakładów określił na kwotę 60 000 złotych. Zgłosił również do podziału wynagrodzenie za pracę spadkodawczyni w kwocie 1658,64 złotych pozostające w depozycie Fabryki (...) SA w Ł.. ***(pisma uczestnika k. 487-489, 504-506, 667-674)***

Wnioskodawcy nie uznali roszczenia uczestnika o ustalenie, że w skład spadku wchodzi wierzytelność wobec K. i J. małżonków B. o zwrot równowartości nakładów dokonanych przez spadkodawczynię na nieruchomości przy ul. (...) w Ł.. Podnieśli, że prace remontowe wykonane przez spadkodawczynię związane były ze zwykłym korzystaniem z rzeczy, a z punktu widzenia właścicieli nieruchomości były zbędne i nieprzydatne. Podnosili, że wnioskodawca z żoną wyrazili zgodę na przeprowadzenie prac remontowych tylko pod warunkiem, że ich koszt poniesie spadkodawczyni i nie będzie żądać ich zwrotu.

(pisma wnioskodawców k. 521-523, 834-837)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. B. (1) zmarła w dniu 21 kwietnia 2012 roku w Ł.. Spadek po niej na podstawie ustawy nabyli jej bracia K. B. (1), A. B. (1) i J. B. (1) po 1/3 części każdy z nich.

(kserokopia postanowienia z 22.01.2013 r. k. 9, oryginał orzeczenia k. 40 w załączonych aktach I Ns 1403/12)

W skład spadku po E. B. (1) wchodzi samodzielny lokal mieszkalny numer (...), stanowiący odrębną nieruchomość, położony w Ł. przy ul. (...) wraz z udziałem (...) części w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla którego to lokalu Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 130 000 złotych.

(bezsporne, odpis zwykły księgi wieczystej k. 10-11, umowa ustanowienia odrębnej własności lokalu k. 49-50)

W skład spadku po E. B. (1) wchodzi również oszczędności zgromadzone na rachunku w (...) SA Oddział (...) w Ł. nr (...) w kwocie 22 542,40 złotych.

(wyciąg z rachunku k. 13, zaświadczenie (...) SA k. 53)

E. B. (1) była zatrudniona na umowę o pracę na pełny etat w Fabryce (...) SA w Ł. w okresie od 3.12.2007 r. do 21.04.2012 r. W depozycie Spółki pozostała do pobrania kwota 1658,64 zł stanowiąca niepobrane przez spadkodawczynię wynagrodzenie za pracę.

(zaświadczenie (...) SA k. 676)

W dniu 4 grudnia 2009 roku K. B. (1) i E. B. (1) zawarli z Bankiem (...) SA umowę rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego ((...)) nr (...). Był to rachunek wspólny.

Przy wspólnym (...) K. B. (1) i E. B. (1) mieli lokatę terminową, utworzoną na podstawie umowy z dnia 10 stycznia 2011 roku na okres do 10 stycznia 2012 roku o numerze rachunku (...). Lokata została otwarta na kwotę 10 000 złotych. Pieniądze na lokatę zostały przelane ze wspólnego rachunku nr (...). W dniu 10 stycznia 2012 roku pieniądze z lokaty terminowej w kwocie 10 413,29 złotych zostały przelane na wspólny (...) spadkodawczyni i K. B. (1).

Stan oszczędności na rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego ((...)) nr (...) w dacie 21.04.2012 roku wynosił 3827,60 złotych.

(kopia umowy (...) k. 15-17, 56-58, umowa rachunku oszczędnościowej lokaty terminowej k. 59, zaświadczenie k. 60, informacja banku k. 193)

W dniu 17 lutego 2012 roku E. B. (1) nabyła jednostki uczestnictwa Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego, zarządzanego przez (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, w liczbie 125,913 za kwotę 20 000 złotych. Pieniądze na ten zakup pochodziły z rachunku wspólnego spadkodawczyni i K. B. (1) w Banku (...).

Wartość ww. jednostek na datę otwarcia spadku wynosi 20 167,46 złotych.

(informacja (...) SA k. 70, zlecenie nabycia k. 71, potwierdzenie przelewu k. 72)

Wspólny rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowy nr (...) zasiliał wyłącznie K. B. (1). Przeważnie były to wpłaty comiesięczne w wysokości 600 złotych; dwukrotnie uczestnik zasilil rachunek kwotami po 5000 złotych. Ponadto na ten rachunek wpływały wpłaty W. M., która spłacała pożyczkę zaciągniętą od K. B. (1).

Wypłat z rachunku dokonywała E. B. (1). K. B. (1) dokonał wypłat tylko 2 razy w 2010 roku.

(zestawienie transakcji k. 61-66, umowa pożyczki k. 59, zaświadczenie (...) SA k. 73-76, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

W dniu 4 grudnia 2009 roku K. B. (1) i E. B. (1) zawarli z Bankiem (...) SA umowę konta oszczędnościowego o numerze (...). Na ten rachunek zostały przelane pieniądze w kwocie 6000 złotych przez K. B. (1) bezpośrednio z jego rachunku. Stan oszczędności na lokacie w dacie 21.04.2012 roku wynosił 6429,41 złotych.

(umowa konta oszczędnościowego - k. 55, zestawienie transakcji - k. 67-68, informacja banku - k. 193)

Od 2000 roku K. B. (1) regularnie dokonywał przelewów ze swojego konta w (...) SA na rzecz E. B. (1). W okresie od 7.01.2000 r. do 17.10.2005 r. były to kwoty po 400 złotych miesięcznie, a od 18.10.2005 r. do 3.01.2010 r. – po 600 złotych miesięcznie. Po otwarciu wspólnego rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, na ten rachunek kierowane były przelewy.

Uczestnik dokonał na rzecz spadkodawczyni, na jej rachunek w (...) SA, również przekazów jednorazowych:

- 800 zł w dniu 4.11.2004 r.,
- 5.000 zł w dniu 9.02.2007 r.,
- 10.000 zł w dniu 15.05.2007 r.,
- 2.000 zł w dniu 25.06.2007 r.,
- 5.000 zł w dniu 3.08.2007 r.,
- 5.000 zł w dniu 18.04.2009 r.

(zestawienie transakcji k. 61-66, zaświadczenie (...) SA k. 73-76, 77, lista operacji k. 78-82, potwierdzenia przelewów k. 83-88, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

K. B. (1) utrzymywał z trojga braci najbliższe relacje z E. B. (1). Często odwiedzał ją w jej miejscu zamieszkania, tj. w lokalu mieszkalnym nr (...) położonym przy ul. (...) oraz w domu położonym przy ul. (...) w Ł.. Spadkodawczyni gościła go u siebie, robiła zakupy i przygotowywała posiłki, prała dla niego.

(zeznania świadków: M. B. k. 495-497, K. B. (2) k. 497-498, zeznania wnioskodawców: A. B. (1) k. 810-811, znacznik czasowy: 00:48:29-01:52:25, J. B. (1) k. 811v-81, znacznik czasowy: 01:52:25-02:52:39, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

W dniu 15 marca 1994 roku J. i K. małżonkowie B. ustanowili na rzecz E. B. (1) dożywotnią służebność osobistą, polegającą na prawie korzystania z jednej izby na I piętrze od strony wschodniej oraz z kuchni i łazienki na parterze i korytarza w budynku mieszkalnym, położonym w Ł. przy ul. (...).

Powyższa nieruchomością stanowiła pierwotnie własność rodziców uczestników. Po tym, jak od ojca zainteresowanych R. B. kupili ją J. B. (1) i jego żona K. B. (2), została ustanowiona służebność na rzecz E. B. (1). Spadkodawczyni zamieszkiwała na tej nieruchomości, w pomieszczeniach objętych służebnością, razem z ojcem, którym się opiekowała. Po śmierci ojca nadal korzystała z tych pomieszczeń, ale głównie w okresie letnim. Na zimę przenosiła się do mieszkania przy ul. (...) ze względu na wysokie koszty ogrzewania pomieszczeń znajdujących się w domu położonym w Ł. przy ul. (...).

Spadkodawczyni zdecydowała się na remont pomieszczeń zajmowanych w ramach służebności. K. B. (1) popierał pomysł wykonania remontu. Uważał, że jest to dom rodzinny i siostra powinna ze służebności korzystać.

Remont został przeprowadzony w 2006 i 2007 roku. Sfinansowała go spadkodawczyni. Koszty remontu były wyższe niż pierwotnie zakładała spadkodawczyni. Fizycznie prace remontowe wykonywał J. B. (1), który prowadził firmę budowlaną. Rozliczenia za wykonane prace prowadzili pomiędzy sobą E. B. (1) i J. B. (1).

Równoległe z remontem pomieszczeń przy ul. (...) w Ł., J. B. (1) zajmował się remontem mieszkania uczestnika K. B. (1), położonego w W.. Wnioskodawca kupował materiały niezbędne do remontu. Za wykonaną pracę otrzymał wynagrodzenie od brata.

(umowa o ustanowieniu służebności osobistej k. 51, umowa sprzedaży k. 492-493, faktury k. 96-103, 105-111, 113, 115-125, 622-623, 625-626, umowa dotycząca wywieżenia odpadów k. 104, wydruk (...) k. 266, zeznania świadków: M. B. k. 495-497, K. B. (2) k. 497-498, zeznania wnioskodawców: A. B. (1) k. 810-811, znacznik czasowy: 00:48:29-01:52:25, J. B. (1) k. 811v-81, znacznik czasowy: 01:52:25-02:52:39, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

J. i K. małżonkowie B. wyrazili zgodę na przeprowadzenie remontu z zastrzeżeniem, że E. B. (1) nie będzie żądała od nich zwrotu kosztów wykonanych prac remontowych. Nie zgodzili się na powiększenie domu przez dobudowanie dodatkowego pokoju.

(zeznania wnioskodawcy J. B. (1) k. 811v-81, znacznik czasowy: 01:52:25-02:52:39, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

Koszty pogrzebu E. B. (1) wyniosły 8.600 złotych, w tym:

- 2000 złotych za pochówek (opłata wznowieniowa za plac, wpuszczenie trumny do grobu, kaplica, oprawa muzyczna, wykopanie grobu, itp.),
- 4200 złotych za trumnę i jej wystrój, ułożenie zwłok i ich przewóz oraz tabliczkę nagrobną,
- 200 złotych za przygotowanie ciała do pochówku,
- 550 złotych - opłata dla księdza,
- 550 złotych z tytułu usługi kamieniarskiej,
- 1100 złotych z tytułu konsolacji.

J. B. (1) wydatkował również kwotę 300 złotych na kwiaty, przy czym kwiaty kupował każdy z uczestników we własnym zakresie.

Formalności związane z urządzeniem pogrzebu załatwiał J. B. (1). Na pokrycie kosztów pogrzebu otrzymał od A. B. (1) kwotę 2700 złotych, a od K. B. (1) – 2100 złotych. Odebrał również zasiłek pogrzebowy w wysokości 4.000 złotych.

(wniosek o wypłatę zasiłku k. 178-179, pokwitowanie k. 180, 201, kopia upoważnienia k. 183, kopia faktury k. 184, 202, kopia faktury nr (...) k. 203, informacja ZUS k. 204, zeznania wnioskodawców:

A. B. (1) k. 810-811, znacznik czasowy: 00:48:29-01:52:25, J. B. (1) k. 811v-81, znacznik czasowy: 01:52:25-02:52:39, k. 820v, znacznik czasowy: 00:04:17-00:21:47, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

J. B. (1) – z powołaniem się na poniesienie kosztów pogrzebu spadkodawczyni - wypłacił z jej rachunku bankowego S. w (...) nr (...) kwotę 6200 złotych.

(bezsporne)

E. B. (1) do chwili śmierci była zatrudniona na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) SA, przy czym w 2011 nie uzyskiwała z tego tytułu wynagrodzenia. W latach 2000 – styczeń 2004 pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Wysokość renty nie przekraczała 800 złotych netto miesięcznie. Natomiast od 2007 roku spadkodawczyni pobierała emeryturę, przy czym do 30.11.2007 r wypłata emerytury była zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy, u którego spadkodawczyni pracowała przed uzyskaniem uprawnień emerytalnych.

Dochody uzyskiwane przez E. B. (1) wynosiły:

- w roku 2002 – 25.156,73 złote;
- w roku 2003 – 24.483,90 złote;
- w roku 2004 – 25.480,83 złote;
- w roku 2005 – 26.810,78 złote;
- w roku 2006 – 29.176,08 złote;
- w roku 2007 – 45.098,33 złote;
- w roku 2008 – 45.084,29 złote;
- w roku 2009 – 43.172,05 złote;
- w roku 2010 – 48.802,41 złote;
- w roku 2011 – 22.559,14 złote.

Otrzymywane przez spadkodawczynię wynagrodzenie za pracę i emerytura wpływały na jej rachunek (...) w (...) SA Oddział (...) w Ł..

(wyciąg z rachunku (...) k. 14, informacja z FOS (...) SA k. 527-539; informacja Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. k. 544-555; decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych k. 127-135, 167, zeznania świadka I. S. k. 499-500)

E. B. (1) była osobą oszczędną i skrupulatną. Na bieżąco regulowała swoje zobowiązania. Kontrolowała swoje wydatki, dostosowując je do uzyskiwanych dochodów. Nigdy nie zwracała się do żadnego ze swoich braci o wsparcie finansowe, ani o udzielenie pożyczki. Nie informowała swoich braci o wysokości wydatków na swoje utrzymanie i leczenie, ani o problemach z utrzymaniem się.

Spadkodawczyni czyniła notatki dotyczące wydatków. Czyniła również zapiski dotyczące wydatków na remont pomieszczeń przy ul. (...) w Ł. i wysokości kwot pożyczonych od K. B. (1).

I. S. jest znajomą spadkodawczyni; razem pracowały. W rozmowach ze świadkiem E. B. (1) potwierdzała, że wspomaga ją brat K. B. (1). Chodziło o sfinansowanie prac remontowych pomieszczeń przy ul. (...). Spadkodawczyni mówiła, że brak pożyczyl jej pieniądze na remont, ale ona mu je oddaje, że sukcesywnie będzie je zwracać.

(notatnik k. 168, zeznania świadków: M. B. k. 495-497, K. B. (2) k. 497, I. S. k. 499-500, zeznania wnioskodawców: A. B. (1) k. 810-811, znacznik czasowy: 00:48:29-01:52:25, J. B. (1) k. 811v-81, znacznik czasowy: 01:52:25-02:52:39, zeznania uczestnika K. B. (1) k. 821-823, znacznik czasowy: 00:33:11-03:03:23)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił opierając się na dowodach przedstawionych w sprawie w postaci dokumentów, zeznań świadków I. S., M. B., K. B. (2), zeznań uczestników postępowania J. B. (1) i A. B. (1), a także częściowo K. B. (1). Ustaleń stanu faktycznego na podstawie kserokopii dokumentów, znajdujących się w aktach niniejszej sprawy dokonano, stosując w tym zakresie przepis art. 308 k.p.c.

Dokonując ustaleń faktycznych, Sąd pominął dowód z opinii biegłego ds. wyceny ruchomości P. G. (k. 230-236, 326-329, 418). Wobec zawarcia przez zainteresowanych ugody częściowej, która obejmowała ustalenie składu spadku i podział ruchomości wchodzących do spadku, zbędne było czynienie ustaleń co do wartości tych rzeczy na etapie wydawania postanowienia kończącego postępowanie.

Ostatecznie Sąd pominął również opinię biegłego J. D. (1), dotyczącą wyceny prac remontowych pomieszczeń przy ul. (...), wykonanych na koszt spadkodawczyni (k. 556-590, 725-742). Z uwagi na brak podstaw do rozliczenia nakładów z tytułu powyższego remontu (o czym będzie mowa poniżej), zbędne było dokonywanie ustaleń co do wartości ww prac. Z tej samej przyczyny Sąd oddalił wniosek uczestnika K. B. (1) o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego niż J. D. na okoliczność wyliczenia wartości kosztów remontu, jak i uchylił pkt 2 postanowienie z 5.02.2016 r. (k. 511), w którym Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego ds. szacunku nieruchomości na okoliczność ustalenia wartości nakładów poczynionych przez E. B. (1) na nieruchomość położoną w Ł. przy ul. (...). Przeprowadzenie tych dowodów było zbędne i przyczyniłoby się jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd nie dokonywał szczegółowych ustaleń faktycznych co do stanu zdrowia spadkodawczyni. Okolicznością bezsporną był fakt, że chorowała na nowotwór. Ta okoliczność nie ma istotnego znaczenia dla dokonania działu spadku po E. B. (1). Dlatego Sąd pominął dokumentację medyczną znajdującą się na k. 700-713. Uczestnik K. B. (1) twierdził, że spadkodawczyni wydawała znaczne kwoty na swoje leczenie, stąd wyniknęła potrzeba jej finansowego wsparcia i udzielania przez niego pożyczek. Omawiana dokumentacja lekarska pozwala jedynie na ustalenie stanu zdrowia spadkodawczyni, ale nie wynika z niej w żaden sposób, czy i jakie koszty leczenia ponosiła E. B. (1). Jest to więc dowód nieprzydatny do ustalenia okoliczności podnoszonych przez uczestnika.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Prawa i obowiązki wchodzące w skład spadku przechodzą w drodze dziedziczenia na jedną lub więcej osób. Jeżeli do spadku dochodzi więcej niż jedna osoba, pomiędzy współspadkobiercami powstaje wspólność praw i obowiązków spadkowych, która istnieje do chwili dokonania działu spadku (art. 1035 k.c.) i która może być zniesiona jedynie w myśl art. 1035 k.c. i następnych oraz art. 680 k.p.c. i następnych (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 czerwca 1991r, III CRN 125/91, Lex 9058).

Zgodnie z art. 684 k.p.c., skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala sąd. Ustalenia, co wchodzi w skład masy spadkowej podlegającej podziałowi Sąd dokonuje na podstawie twierdzeń i dowodów zaofiarowanych przez strony postępowania. Dopuszczalne jest oparcie się w zakresie składu i wartości majątku podlegającego działowi na zgodnych oświadczeniach uczestników, jeżeli nie budzą one wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 listopada 2001 r., V CKN 482/00, LEX nr 52640).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że do spadku wszedł samodzielny lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość. Okoliczność ta była pomiędzy uczestnikami bezsporna, podobnie jak wartość lokalu, którą zainteresowani zgodnie ustalili na kwotę 130 000 złotych.

W skład spadku niewątpliwie weszły również oszczędności zgromadzone na

na rachunku w (...) SA Oddział (...) w Ł. nr (...) w kwocie 22 542,40 zł. Uczestnik postępowania K. B. (1) przedłożył informację z banku o wysokości zgromadzonych oszczędności na ww. rachunku w dacie 5.04.2013 r. (k.53). Należy jednak pamiętać, że do spadku nie wchodzi odsetki narosłe od wierzytelności z rachunków bankowych, narosłe od dnia otwarcia spadku. Stanowią one pożytki prawa (art. 54 k.c.) i zgodnie z art. 207 k.c. w związku z art. 1035 k.c., przypadają spadkobiercom w stosunku do wielkości ich udziałów w spadku (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 20.01.2014 r., I ACa 920/13, Lex nr 1433820).

Bezspornie do spadku wchodzi również kwota 1658,64 zł, stanowiąca niepobrane przez spadkodawczynię wynagrodzenie za pracę, należne od Fabryki (...) SA w Ł.

W pozostałym zakresie skład spadku (wyłączając oczywiście składniki objęte ugodą częściową) był sporny. Przy tym podkreślenia wymaga, że w ugodzie składniki ruchome, podlegające podziałowi zostały opisane łącznie, m.in. jako ruchomości stanowiące wyposażenie lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w Ł. przy ul. (...) o łącznej wartości 9900 złotych. Do tych ruchomości została zaliczona również biżuteria, wymieniona szczegółowo w piśmie K. B. (1) z załącznikami, złożonym 19.09.2014 r. (k. 256- 270). Wnioskodawcy przyznali, że wszystkie ruchomości znajdujące się w lokalu przy ul. (...) należały do spadkodawczyni oraz przyznali ich łączną wartość, określoną przez uczestnika na 9.900 złotych (pismo wnioskodawców k. 385-386). Tak opisany składnik i tej wartości, zgodnie z ugodą (a zatem i biżuteria) przypadł uczestnikowi.

Sporna była między stronami przynależność do spadku składników majątkowych w postaci:

- oszczędności zgromadzonych na rachunkach bankowych w Banku (...) SA o numerze (...) i o numerze (...), prowadzonych wspólnie dla K. B. (1) i E. B. (1);
- 125,913 jednostek uczestnictwa M. (...) Subfunduszu Depozytowego;
- wierzytelności w stosunku do J. i K. małżonków B. o zwrot równowartości nakładów dokonanych przez spadkodawczynię na nieruchomość przy ul. (...).

W powyżej wskazanym zakresie Sąd ustalił, iż w skład spadku po E. B. (1) wchodzi jedynie jednostki uczestnictwa Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego w liczbie 125,913 o wartości 20 167,46 zł.

W odniesieniu do rachunków bankowych prowadzonych wspólnie dla K. B. (1) i spadkodawczyni przez Bank (...) SA należy wskazać, iż rachunki te miały charakter rachunków wspólnych w rozumieniu art. 51a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U.2002.72.665 t.j. z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem, w przypadku rachunku wspólnego prowadzonego dla osób fizycznych, o ile umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej:

- 1) każdy ze współposiadaczy rachunku może dysponować samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku,
- 2) każdy ze współposiadaczy rachunku może w każdym czasie wypowiedzieć umowę ze skutkiem dla pozostałych współposiadaczy.

Powyżej wskazana regulacja wprowadza zasady dotyczące uprawnień współposiadacza w odniesieniu do rachunku wspólnego i środków w nim zgromadzonych, lecz nie przesądza o prawie własności tych środków. Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy pozwala na wniosek, że powyżej wskazane rachunki służyły do wykonywania umowy darowizny zawartej między uczestnikiem a spadkodawczynią. K. B. (3) zasiliał te rachunki środkami, z których E.

B. (1) mogła korzystać. Wykonywała więc swoje uprawnienia jako współposiadacz rachunku, sama nie dokonywała jednakże żadnych wpłat na ten rachunek, a więc nie uczestniczyła w gromadzeniu środków. Wobec tego nie można uznać, aby środki te były własnością spadkodawczyni. Z racji zawartych umów o prowadzenie rachunków mogła nimi dysponować, jednakże stawały się one jej własnością dopiero z chwilą wykonania umowy darowizny, a więc z chwilą wypłaty konkretnych kwot pieniężnych. Co za tym idzie, pozostałe środki zgromadzone na tych rachunkach stanowią wyłączną własnością K. B. (1) i nie wchodzą w skład spadku po E. B. (1).

Podkreślenia przy tym wymaga, że stosownie do art. 890 § 1 k.c. oświadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego. Jednakże umowa darowizny zawarta bez zachowania tej formy staje się ważna, jeżeli przyrzeczone świadczenie zostało spełnione. Pomiedzy spadkodawczynią i uczestnikiem postępowania nie została zawarta umowa darowizny z zachowaniem wymaganej formy dla oświadczenia darczyńcy. Zatem przelanie środków przez uczestnika na wspólne konto, z którego w dowolnym czasie mógł je wycofać, nie stanowiło jeszcze wykonania darowizny. Dopiero kiedy z tych środków skorzystała E. B. (1), darowizna była skutecznie wykonywana. Jeżeli więc w dacie otwarcia spadku na wspólnych rachunkach pozostały środki, pochodzące z wpłat uczestnika, z których nie skorzystała spadkodawczyni, to należy przyjąć, że są one wyłączną własnością K. B. (1).

Natomiast jednostki uczestnictwa M. (...) Subfunduszu Depozytowego zostały nabyte za środki znajdujące się na rachunku wspólnym w Banku (...). Niezależnie jednak od pochodzenia tych środków, aktywa te zostały nabyte wyłącznie przez spadkodawczynię i weszły do jej majątku, a co za tym idzie, w skład spadku po niej. Wartość jednostek uczestnictwa Sąd ustalił na dzień otwarcia spadku (21 kwietnia 2012 r.) według informacji z Banku (...) SA (k. 70).

W tym miejscu należy odnieść się do twierdzeń uczestnika o tytule, z jakiego przekazywał on regularnie pieniądze swoje siostrze.

Sąd uznał zeznania K. B. (1) za niewiarygodne w części, w której uczestnik wskazywał na zawarcie przez niego ze spadkodawczynią umowy pożyczki w łącznej wysokości 131 000 zł, do której zwrotu była ona zobowiązana. Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie doprowadziła bowiem Sąd do wniosku, iż umowa ta nie stanowiła umowy pożyczki, a darowizny.

Przede wszystkim wskazać należy na charakter stosunków między K. B. (1) a E. B. (1). Jak zeznał uczestnik, co potwierdzili także przesłuchani w sprawie świadkowie i wnioskodawcy, to z nim z trojga braci siostra miała najbliższe relacje. Często odwiedzał siostrę i chciał mieć z nią jak najlepsze kontakty. Otrzymywał dochody, które zapewniały mu dobrą kondycję finansową i w związku z tym mógł pomagać siostrze. Kiedy w 1999 r. zdiagnozowano u E. B. (1) nowotwór złośliwy, uznał, iż potrzebuje ona w związku z chorobą wsparcia finansowego. Następnie wsparł siostrę w związku z remontem domu przy ul. (...) w Ł.. Kiedy przebywał za granicą, zadbał o to, aby miała ona dostęp do jego środków finansowych w razie nagłej potrzeby. Zaproponował wsparcie pomimo, iż siostra nie zwracała się do niego o pożyczkę i nie mówiła, że brakuje jej pieniędzy. Uczestnik twierdził, że spadkodawczyni wyraziła zgodę na przyjmowanie od K. B. (1) pieniędzy pod warunkiem, że będzie to pożyczka, a w innym wypadku siostra nie wzięłaby od niego pieniędzy. Taką wolę spadkodawczyni potwierdził także świadek – I. S., ale tylko do środków przekazywanych przy okazji remontu pomieszczeń w domu przy ul. (...) w Ł.. Jak również zeznał K. B. (1), to E. B. (1) decydowała, na co przeznaczone są środki i on w to nie ingerował. Nie znał dokładnego stanu finansów zmarłej, chociaż według jego wiedzy siostra nie miała żadnych długów wobec osób trzecich. Nigdy jednak E. B. (1) nie zwróciła uczestnikowi żadnej kwoty. Kiedy pogorszył się stan jej zdrowia, zwrot pieniędzy był wykluczony.

Powyżej wskazane okoliczności w ocenie Sądu świadczą o tym, iż wolą K. B. (1) była pomoc siostrze cierpiącej na chorobę nowotworową i w tym celu udzielał jej nieodpłatnych przysporzeń, nie oczekując od niej zwrotu tych środków. Zobowiązanie takie jednostronnie przyjęła na siebie E. B. (1). Uczestnik w rzeczywistości nigdy jednak nie zwracał się do siostry o uregulowanie zadłużenia ani też żadne kwoty nie zostały przez nią w związku z tym przekazane.

Twierdzenia uczestnika, iż E. B. (1) była zobowiązana do zwrotu przekazanych jej pieniędzy są ponadto nielogiczne w świetle ustaleń dokonanych przez Sąd w zakresie składu masy spadkowej. Posiadała ona bowiem na rachunku bankowym w banku (...) SA ponad 20 000 zł. Była właścicielką lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w Ł., pomimo, iż

posiadała także służebność osobistą mieszkania w domu przy ul. (...) w Ł., gdzie wykonała remont. Jednocześnie, z zeznań świadków I. S., M. B., K. B. (2), a także stron postępowania wynika, iż spadkodawczyni była osobą zaradną, skrupulatną, samowystarczalną finansowo. Nawet, gdy pożyczala jakieś pieniądze, od razu się z tych kwot rozliczała. Żyła oszczędnie, w ramach swoich możliwości finansowych. Tak opisywany charakter zmarłej prowadzi do wniosku, że gdyby E. B. (1) czuła się zobowiązana do oddania otrzymanych od brata pieniędzy, podjęłaby działania zmierzające do uregulowania zadłużenia. Tymczasem brak jest dowodów na to, aby przekazywała jakiegokolwiek sumy pieniężne uczestnikowi, a na fakt braku jakichkolwiek spłat wskazywał K. B. (1). Ponadto, jak wskazał J. B. (1), spadkodawczyni dostosowywała swoje wydatki do możliwości finansowych. Z tak opisywanym usposobieniem zmarłej kłóć się twierdzenia uczestnika, iż mimo istnienia zadłużenia związanego z kosztami leczenia podjęłaby ona decyzję o remoncie domu za środki, które także miały jej zostać pożyczone.

Należy także wskazać, iż E. B. (2) w latach 2002-2011 uzyskiwała stałe dochody – zarówno ze stosunku pracy, jak świadczenia rentowe i emerytalne. Była właścicielką lokalu mieszkalnego oraz przysługiwało jej prawo służebności mieszkania w budynku mieszkalnym. Brak jest dowodów, aby posiadała jakieś zobowiązania. Należy wobec tego uznać, iż pozostawała w dobrej kondycji finansowej. Największe wydatki, jakie czyniła, były przeznaczone na remont domu przy ul. (...) w Ł. Należy uznać, iż osiągając stałe dochody, E. B. (1) była w stanie samodzielnie pokrywać koszty leczenia, także te niefinansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Mimo to, K. B. (1) chciał wspierać siostrę w związku z jej chorobą, a następnie remontem domu. Wsparcie to w ocenie Sądu nie było konieczne z uwagi na to, iż spadkodawczyni miała środki na własne utrzymanie oraz pokrycie kosztów leczenia, lecz spowodowane było chęcią dodatkowego zabezpieczenia finansowego siostry.

Na nieodpłatny charakter przysporzeń wskazuje także to, iż środki były przekazywane stale, comiesięcznie od 2000 roku, w równych kwotach początkowo po 400 zł, a następnie po 600 zł - na indywidualny rachunek bankowy, a następnie poprzez zasilanie wspólnego rachunku bankowego. K. B. (1) były przekazywane większe sumy. Regularne przekazywanie środków pieniężnych świadczy o tym, iż świadczenia te miały charakter przede wszystkim służący finansowemu wspieraniu siostry w zaspokajaniu jej bieżących potrzeb i stanowiły nieodpłatną pomoc, a nie pożyczkę. Środki były przekazywane stale przez kilka lat, z ich wysokości można wnioskować, iż nie były przez K. B. (1) potrącane żadne sumy z tytułu spłaty zobowiązań. Ciągłość przekazywania pieniędzy, aż do śmierci E. B. (1), prowadzi do wniosku, iż K. B. (1) nie oczekiwał nigdy ich zwrotu, a co za tym idzie, iż udzielał siostrze przysporzeń pod tytułem darnym.

Nadto, z zeznań świadków oraz stron postępowania wynika, iż K. B. (1) bardzo często przebywał w odwiedzinach u siostry, zarówno w jej mieszkaniu na ul. (...) w Ł., jak i w domu przy ul. (...) w Ł. Sąd dał wobec tego wiarę J. B. (2) i A. B. (1), iż uzasadnienie przekazywanych środków związane było także z częstymi pobytami K. B. (1) w miejscu zamieszkania spadkodawczyni.

Należy wobec tego przyjąć zapatrywanie, iż mimo, że E. B. (1) przyjęła pieniądze z zastrzeżeniem, że są one przedmiotem pożyczki, nie była ona nigdy zobowiązana do jej zwrotu, brak jest zaś także dowodów na to, czy były dokonywane jakieś spłaty i w jakiej wysokości. Przyjęcie, że pomiędzy spadkodawczynią i uczestnikiem doszło do zawarcia umów pożyczek możliwe byłoby tylko po ustaleniu, że spadkodawczyni i uczestnik ustalili obowiązek E. B. (1) zwrotu kwot przekazywanych jej przez brata. Tymczasem z zeznań uczestnika wynika jednoznacznie, że nie uzależniał swojego wsparcia finansowego dla siostry od jakichkolwiek warunków, a w szczególności nie zastrzegł, że oczekuje ich zwrotu. Przeciwnie, zeznania uczestnika wprost dowodzą, że chodziło mu o wsparcie finansowe siostry, a potrzeba udzielenia takiego wsparcia wynikała z jednostronnej oceny uczestnika. W tych warunkach sama deklaracja ze strony spadkodawczyni, że przyjmuje przekazywane jej kwoty z założeniem ich zwrotu, nie stanowiła uzgodnienia stron co do zwrotu pożyczki.

Sąd nie dał także wiary K. B. (1) co do wysokości pożyczki, która miałaby być udzielona spadkodawczyni na remont domu przy ul. (...) w Ł. Na podstawie zeznań świadków i uczestników postępowania Sąd uznał za udowodnione, iż przekazywał on na ten cel siostrze środki, jednakże brak było wiarygodnych dowodów co do ich wysokości. K. B. (1) powoływał się w tej mierze na zapiski sporządzone przez E. B. (1) w zeszycie załączonym do akt sprawy. Dowód

ten nie mógł jednakże zostać uznany za wiarygodny z uwagi na fragmentaryczność sporządzonych notatek oraz brak klucza koniecznego do ich prawidłowego odczytania. Brak jest bowiem możliwości stwierdzenia, czy zapiski te mają charakter kompleksowy, wyczerpujący wszystkie rozliczenia w majątku spadkodawczyni. Nie można się także zgodzić z uczestnikiem, iż brak wskazania w zeszycie dokonania spłat prowadzi do wniosku, iż nie były one dokonane. Takie wnioskowanie byłoby bowiem zbyt daleko idące – pomiędzy stronami mogły bowiem istnieć inne formy rozliczeń, które nie były notowane w zszycie lub też mogły być odnotowane w innym miejscu lub w inny sposób. Przede wszystkim jednak, środki te były przekazywane spadkodawczyni w ramach bezpłatnych przysporzeń, na co wskazują powyżej już wskazywane okoliczności, ale także to, iż K. B. (1) popierał pomysł wykonania remontu. Uważał, że jest do dom rodzinny i siostra powinna ze służebności korzystać. Świadczy to o tym, iż intencją przekazywania środków było wspieranie siostry w tym remoncie, z którego efektów następnie sam korzystał, przebywając często w domu przy ul. (...) w Ł..

Reasumując, analiza materiału dowodowego sprawy doprowadziła Sąd do przekonania, iż K. B. (1) przekazywał spadkodawczyni środki pieniężne, które miały jednakże charakter nieodpłatnych przysporzeń, wsparcia finansowego z uwagi na chorobę siostry oraz pokrycie kosztów związanych z częstymi pobytami u niej przez uczestnika. Natomiast zgłaszane przez K. B. (1) twierdzenia o umowach pożyczek zawartych ze spadkodawczynią należy potraktować jako obroną przez uczestnika taktykę procesową, nakierowaną na uzyskanie dla siebie możliwie najkorzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy o dział spadku.

W konsekwencji oddaleniu podlegało roszczenie K. B. (1) o rozliczenie długów spadkowych w łącznej wysokości 131 000 złotych, w tym:

- kwoty 26 000 złotych tytułem pożyczek w gotówce na cele remontowe,
- kwoty 85 000 złotych tytułem pożyczek na bieżące potrzeby,
- kwoty 20 000 złotych tytułem pożyczki na zakup jednostek uczestnictwa funduszu Inwestycyjnego Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgodnie z art. 1034

§ 1 k.c., do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów. Natomiast § 2 tego artykułu stanowi, iż od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

Zgodnie z trafnym stanowiskiem wskazywanym w orzecznictwie i doktrynie, przedmiotem działu spadku mogą być wyłącznie aktywa, a zatem stan czynny spadku. Podział długów spadkowych jest natomiast tylko konsekwencją dokonania działu aktywów i następuje z mocy samego prawa. Wynika to z art. 1034 § 2 i art. 1081 k.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2000 r. I CKN 295/00, LEX nr 520137753). Sąd nie orzekał zatem o istnieniu długu spadkowego w wysokości 131 000 zł, do którego zaspokojenia byłiby zobowiązani spadkobiercy. Rozpoznać jednakże należało wniosek K. B. (1) o rozliczenie długu spadkowego jako wniosek odnoszący się do orzeczenia o sposobie podziału majątku spadkowego i wzajemnych rozliczeniach z tego tytułu między spadkobiercami.

Okoliczność istnienia i wysokość zobowiązania spadkodawczyni udowodnić musiał K. B. (1), gdyż wywodził on z tego faktu skutki prawne (art. 6 k.c.). Jak już powyżej wskazano, Sąd uznał jednakże za niewiarygodne jego zeznania co do charakteru umowy, jaka łączyła go ze spadkodawczynią oraz wysokości przekazanych jej środków na remont domu przy ul. (...) w Ł.. Sąd doszedł do przekonania, iż świadczenia K. B. (1) stanowiły w istocie bezpłatne przysporzenia, a E. B. (1) nie była zobowiązana do ich zwrotu. W konsekwencji nie weszły do spadku długi wskazywane przez uczestnika, a zgłoszony w tym zakresie wniosek K. B. (1) o rozliczenie długów spadkowych w łącznej wysokości 131 000 złotych należało oddalić jako bezzasadny.

K. B. (1) domagał się także ustalenia, że w skład spadku wchodzi wierzytelność wobec K. i J. małżonków B. o zwrot równowartości nakładów dokonanych przez spadkodawczynię na nieruchomości przy ul. (...) w Ł..

Na mocy umowy o ustanowienie służebności osobistej zawartej w formie aktu notarialnego, spadkodawczyni uzyskała dożywotnie prawo służebności osobistej polegającej na prawie korzystania z jednej izby na I piętrze od strony wschodniej oraz z kuchni i łazienki na parterze i korytarza w budynku mieszkalnym, położonym w Ł. przy ul. (...) (k. 51-51v). Jak wynika z zeznań K. B. (2), E. B. (1) poinformowała ją i męża o zamiarze dokonania remontu, ale nie pytała brata o zgodę. Nie żądała od nich partycypacji w kosztach remontu. Jak jednakże zeznał J. B. (1), wyraził zgodę na dokonanie remontu, ale z zastrzeżeniem, że nikt nie będzie od niego żądał zwrotu kosztów. Spadkodawczyni wyraziła na to zgodę i nigdy nie domagała się od właścicieli nieruchomości partycypacji w tych kosztach. Te okoliczności potwierdził w swoich zeznaniach uczestnik K. B. (1).

Zgodnie z art. 302 § 2 k.c. do wzajemnych stosunków między mającym służebność mieszkania a właścicielem nieruchomości obciążonej stosuje się odpowiednio przepisy o użytkowaniu przez osoby fizyczne. Na mocy tego artykułu do rozliczeń między K. i J. B. (1) a E. B. (1) należy więc odpowiednio stosować art. 266 i n. k.c., a także przepisy ogólne traktujące o użytkowaniu, tj. art. 252 i n. k.c. Zgodnie z art. 260 § 1 k.c., użytkownik obowiązany jest dokonywać napraw i innych nakładów związanych ze zwykłym korzystaniem z rzeczy. O potrzebie innych napraw i nakładów powinien niezwłocznie zawiadomić właściciela i zezwolić mu na dokonanie potrzebnych robót. § 2 tego artykułu stanowi natomiast, że jeżeli użytkownik poczynił nakłady, do których nie był obowiązany, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia. Z przepisów tych wynika więc, że obowiązek dokonania nakładów i napraw przekraczających te związane ze zwykłym korzystaniem z rzeczy obciąża właściciela i uprawniony z tytułu służebności mieszkania powinien o takiej konieczności zawiadomić właściciela. Natomiast zgodnie z art. 267 § 1 k.c., użytkownik obowiązany jest zachować substancję rzeczy oraz jej dotychczasowe przeznaczenie. § 3 stanowi zaś, iż przed przystąpieniem do robót użytkownik powinien w odpowiednim terminie zawiadomić właściciela o swym zamiarze. Jeżeli zamierzone urządzenia zmieniłyby przeznaczenie gruntu albo naruszały wymagania prawidłowej gospodarki, właściciel może żądać ich zaniechania albo zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody. Uprawniony z tytułu służebności mieszkania nie może więc swobodnie dokonywać zmian w substancji rzeczy obciążonej służebnością. Jeżeli jednak poczynił nakłady przekraczające swoim zakresem te, do na mocy art. 260 § 1 k.c. jest zobowiązany, do wzajemnych rozliczeń pomiędzy nim a właścicielem rzeczy należy na mocy art. 260 § 2 k.c. zastosować odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia (art. 752 i n. k.c.).

Powyżej przytoczone przepisy, w tym art. 260 k.c. i art. 267 k.c. mają charakter dyspozytywny. Znajdą zastosowanie wówczas, gdy zainteresowani nie umówili się inaczej.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że E. B. (1) poinformowała właścicieli nieruchomości o zamiarze wykonania remontu i uzyskała ich zgodę. Należy bowiem stwierdzić, iż K. B. (2) także wyraziła zgodę na remont. Świadek ten zeznał bowiem, iż spadkodawczyni nie pytała ich o zgodę na dokonani remontu, a z drugiej strony wskazała, iż wraz z mężem nie zgodzili się na powiększenie domu przez dobudowanie dodatkowego pokoju. Jednocześnie z zeznań tych nie wynika, aby poza tym K. B. (2) sprzeciwiała się dokonaniu remontu. Wobec tego należy uznać, iż oboje małżonkowie wyrazili zgodę na prace remontowe przeprowadzone przez spadkodawczynię.

Niewątpliwie jednak nakłady poczynione przez E. B. (1) przekraczały te, do których na mocy art. 260 § 1 k.c. byłaby ona zobowiązana. Niewątpliwie dokonany przez E. B. (1) remont zapewnił odnowienie i zmodernizowanie części nieruchomości. W celu ustalenia, czy E. B. (1) mogła domagać się zwrotu wydatków należałoby zbadać, czy wszystkie te wydatki były uzasadnione w tym sensie, że ich poniesienie było konieczne dla utrzymania nieruchomości w należytym stanie. Jednakże badanie tej okoliczności jest niecelowe z uwagi na mające tu charakter kluczowy ustalenie, że właściciele nieruchomości wyrazili zgodę na dokonanie remontu pod warunkiem, że jego koszty poniesie wyłącznie E. B. (1) i nie będzie żądała ich zwrotu. Sąd dał wiarę uczestnikowi J. B. (1), co potwierdził świadek K. B. (2), iż prace remontowe za obopólną zgodą spadkodawczyni finansowała ze swoich środków i J. B. (1) udzielił zgody na ich dokonanie pod warunkiem, że nie będzie żądała zwrotu kosztów, na co się zgodziła. Także K. B. (1) potwierdził w swoich zeznaniach, że spadkodawczyni nie kierowała w stosunku do właścicieli nieruchomości roszczeń z tego tytułu

i zgodziła się ponieść koszty remontu we własnym zakresie. Wobec takiego ustalenia niemożliwym jest przyjęcie, iż wiarygodność z tytułu poczynionych nakładów kiedykolwiek powstała, a co za tym idzie, iż weszła w skład majątku spadkowego.

Z powyżej przytoczonych względów Sąd oddalił także wniosek K. B. (1) o rozliczenie tych nakładów między spadkobiercami.

Sąd oddalił również wniosek K. B. (1) o zmianę treści ugody częściowej, zawartej przez uczestników postępowania w dniu 1 września 2015 roku oraz o zobowiązanie J. B. (1) do dokonania spłat na rzecz A. B. (1) i K. B. (1) z tytułu rozliczenia kwoty 6.200 złotych pobranej z rachunku spadkodawczyni w (...) SA.

Faktem bezspornym w niniejszej sprawie było, iż J. B. (1) wypłacił łącznie kwotę 6.200 zł z rachunku bankowego spadkodawczyni prowadzonym przez (...) SA o numerze (...) w październiku 2012 r. Co do środków zgromadzonych na tym rachunku strony zawarły ugodę przed sądem, w której zawarte zostało postanowienie, iż wyczerpuje ona wszelkie wzajemne roszczenia z tytułu spadku po E. B. (1) w zakresie składników majątkowych objętych ugodą. W zakresie ugodzonym postępowanie zostało prawomocnie umorzone postanowieniem częściowym z dnia 1 września 2015 roku.

Wskazać należy, iż kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje możliwości „reassumpcji ugody”. Dopuszczalność zawarcia przez strony ugody sądowej podlega kontroli sądu, od której wyniku zależy jej skuteczność. Zgodnie z art. 223 § 2 w zw. z art. 203 § 4 k.p.c. sąd może uznać za niedopuszczalną ugodę sprzeczną z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzającą do obejścia prawa. Natomiast, jako że uгода jest czynnością prawną, strona może dążyć do uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w ugodzie sądowej. W przedmiotowej sprawie K. B. (1) nie powoływał się na wady oświadczenia woli, lecz na to, iż wykonanie ugody w zakresie podziału środków zgromadzonych na ww. rachunku jest niemożliwe z uwagi na dokonanie przez J. B. (1) wypłaty kwoty 6.200 zł. Ponadto, postępowanie w tym zakresie zostało prawomocnie umorzone, w związku z czym brak jest możliwości dalszego badania przez Sąd dopuszczalności ugody. K. B. (1) był zaś w chwili zawierania ugody świadomy faktu dokonania wypłaty tych środków pieniężnych, gdyż sam przedłożył wraz z odpowiedzią na wniosek zaświadczenie z (...) SA zawierające wyciąg przedmiotowego rachunku, w którym ujęte są te transakcje (k. 54-54v). Z tych względów, wniosek uczestnika podlegał oddaleniu.

Po ustaleniu składu spadku w powyżej wskazany sposób, Sąd na podstawie art. 1037 § 1 k.c. dokonał działu spadku po E. B. (1) w ten sposób, że:

d. przyznał na wyłączną własność A. B. (1) samodzielny lokal mieszkalny numer (...), stanowiący odrębną nieruchomość, położony w Ł. przy ul. (...), opisany w pkt 1a postanowienia,

e. przyznał na wyłączną własność J. B. (1) oszczędności zgromadzone na rachunku w (...) SA Oddział (...) w Ł., opisane w pkt 1b postanowienia oraz kwotę 1658,64 zł, opisaną w pkt 1d postanowienia;

f. przyznał na wyłączną własność K. B. (1) jednostki uczestnictwa Millennium (...) Subfunduszu Depozytowego, opisane w pkt 1c postanowienia.

W zakresie rozstrzygnięcia z punktu a. należy wskazać, że co do podziału tego składnika majątkowego według stanowisk ostatecznie zajętych przez strony nie było sporu. Sąd uwzględnił więc zgodny wniosek stron co do przyznania przedmiotowego lokalu mieszkalnego A. B. (1).

Brak było natomiast zgody między stronami co do podziału pozostałych składników masy spadkowej. Zgodnie z art. 687 k.p.c., w braku podstaw do wydania postanowienia działowego na podstawie zgodnego wniosku uczestników, dział spadku będzie rozpoznany według przepisów poniższych. Według zaś art. 688 k.p.c., do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, a w szczególności art. 618 § 2 i 3 k.p.c. Odpowiednie zastosowanie znajduje więc art. 623 k.p.c., który stanowi o sposobie zniesienia współwłasności: jeżeli brak podstaw do wydania postanowienia w myśl artykułu poprzedzającego (na zgody wniosek stron), a zachodzą warunki do dokonania

podziału w naturze, sąd dokonuje tego podziału na części odpowiadające wartością udziałom współwłaścicieli z uwzględnieniem wszelkich okoliczności zgodnie z interesem społeczno-gospodarczym. Różnice wartości wyrównuje się przez dopłaty pieniężne.

W zakresie sposobu podziału pozostałych składników majątku spadkowego Sąd uwzględnił wniosek wnioskodawców. Sąd nie uwzględnił wniosku uczestnika o podział środków zgromadzonych na rachunku bankowym, jednostek uczestnictwa i wynagrodzenia pomiędzy spadkobierców w częściach równych, ponieważ wtedy wykonanie postanowienia byłoby utrudnione. Sąd uznał, iż najbardziej celowe będzie przyznanie na wyłączną własność poszczególnych składników J. B. (1) i K. B. (1).

Z uwagi na nierówną wartość składników przyznanych poszczególnym uczestnikom Sąd orzekł na podstawie art. 688 k.p.c. w zw. z art. 623 k.p.c. oraz art. 212 § 1 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w następujący sposób:

13. zasądził od A. B. (1) na rzecz J. B. (1) kwotę 33 921,79 zł tytułem dopłaty, płatnej w terminie 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności;

14. zasądził od A. B. (1) na rzecz K. B. (1) kwotę 37 955,37 zł tytułem dopłaty, płatnej w terminie 5 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności.

Należne od A. B. (2) dopłaty Sąd obliczył w następujący sposób:

- wartość całej masy spadkowej opiewa na kwotę 174 368,50 złotych;

- z uwagi na to, iż każdy uczestnik dziedziczy spadek w 1/3 części, powinien otrzymać wartość w kwocie 58 122,83 złotych i jest to wartość części masy spadkowej przypadającej na każdego z uczestników;

- J. B. (1) zostały przyznane składniki majątkowe o łącznej wartości 24 201,04 złotych, więc jest uprawniony do otrzymania od A. B. (1), któremu przyznano składnik o największej wartości, kwoty 33 921,79 złotych tytułem dopłaty;

- K. B. (1) został przyznany składnik majątkowy o wartości 20 167,46 złotych, więc jest uprawniony do otrzymania od A. B. (1), któremu przyznano składnik o największej wartości, kwoty 37 955,37 złotych tytułem dopłaty.

Stosownie do art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. Sąd oznaczył terminy dopłat w jakich mają nastąpić, z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi ich płatności. W zakresie terminu uiszczenia dopłaty na rzecz J. B. (1) Sąd uwzględnił wniosek wnioskodawców w tym zakresie, odraczając termin na okres 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Uwzględnił w tym zakresie zgodny wniosek obu wnioskodawców, a więc zarówno zobowiązanego do dopłaty jak i uprawnionego do jej otrzymania. W przypadku dopłaty na rzecz K. B. (1) Sąd również odroczył termin jej uiszczenia, wychodząc z przekonania, że natychmiastowe zgromadzenie przez uczestnika środków na ten cel może być utrudnione, a sytuacja materialna K. B. (1) jest bardzo dobra. Sąd odroczył dopłatę jednakże na krótszy, 5-miesięczny termin. Sytuacja materialna wnioskodawcy A. B. (1) również jest bardzo dobra, a K. B. (1) nie wyraził wprost zgody na odroczenie terminu dopłaty na tak odległy termin, jak proponował to A. B. (1). W tym wypadku wywarzenie interesów zarówno zobowiązanego, jak i uprawnionego doprowadziło Sąd do wniosku, że krótszy termin, w jakim na nastąpić dopłata jest wykonalny i – co oczywiste – korzystniejszy dla uczestnika.

Przepis art. 212 § 3 k.c. pozwala korygować obciążenie uczestnika zobowiązanego do spłat oraz realną ich wysokość przy pomocy odsetek, które mogą mieć charakter odsetek kapitałowych (na wypadek odroczenia terminu uiszczenia spłaty lub rozłożenia jej na raty) lub przy pomocy odsetek ustawowych, co do których roszczenie powstanie w przyszłości - w razie opóźnienia zobowiązanego w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Dopłaty należne uczestnikom zostały zasądzone przy uwzględnieniu aktualnie występujących cen, dlatego zasądzenie odsetek ustawowych na wypadek opóźnienia w zapłacie, Sąd uznał za wystarczające.

Sąd zasądził także od J. B. (1) na rzecz K. B. (1) kwotę 566,66 zł tytułem rozliczenia kosztów pogrzebu E. B. (1), oznaczając, iż kwota ta jest płatna w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności.

Jak wynika z treści art. 922 § 3 in principio k.c., do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku. K. B. (1) złożył wniosek o rozliczenie między spadkobiercami kosztów pogrzebu wnioskodawczyni, które w jego ocenie nie zostały poniesione przez uczestników w równej wysokości. A. B. (1) nie wnosił o zwrot na jego rzecz przez J. B. (1) żadnych kwot z tego tytułu.

Według ustaleń Sądu, uzasadnione koszty pogrzebu E. B. (1) wyniosły 8600 złotych. Wysokość wydatków na ten cel została wskazana przez wnioskodawców, zaś poniesienie kosztów w zakresie pochówku, trumny, ułożenia zwłok i ich przewozu, tabliczki nagrobnej i przygotowania ciała do pochówku potwierdzona została pokwitowaniem i fakturami VAT. Wysokość tych wydatków ostatecznie nie była kwestionowana przez K. B. (4). Sąd nie uwzględnił jednakże kwoty 300 złotych wydatkowanych przez J. B. (1) na kwiaty, jako że uczestnicy oddzielnie kupowali kwiaty. J. B. (1) pobrał zasiłek pogrzebowy w wysokości 4000 zł, więc koszt pogrzebu należy pomniejszyć o tę kwotę, co daje 4600 zł. Na każdego spadkobiercę przypada więc, z uwagi na art. 1034 § 1 k.c., obowiązek poniesienia kosztów w stosunku do wielkości udziałów, a więc w kwocie 1.533,33 zł (po 1/3). K. B. (1) przekazał J. B. (1) na cel organizacji pogrzebu kwotę 2100 zł. Do zwrotu pozostaje więc kwota 566,66 zł. O obowiązku zapłaty przez J. B. (1) na rzecz K. B. (1) tej kwoty Sąd orzekł na podstawie art. 686 k.p.c., jako że było to roszczenie dotyczące wzajemnych rozliczeń między spadkobiercami z tytułu spłaconych długów spadkowych. Sąd oznaczył termin zapłaty - 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia oraz zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności.

Sąd umorzył na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postępowanie w pozostałej części, tj. co do roszczeń K. B. (1) o rozliczenie poniesionych przez niego kosztów utrzymania lokalu przy ul. (...) w Ł. oraz o wydanie środków pieniężnych w postaci 3000 dolarów amerykańskich i 500 Euro znajdujących się przy ul. (...) w Ł.. Wnioski w tym zakresie zostały jednakże w toku postępowania przez K. B. (1) cofnięte (k. 823v) za zgodą pozostałych uczestników, co było wymagane z uwagi na treść art. 512 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. według zasady, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Zarówno wnioskodawcy, jak i uczestnik, dziedziczą po E. B. (1) w równych częściach po 1/3. Zatem wszyscy zainteresowani byli wynikiem postępowania w tym samym stopniu. Nie można też uznać, że ich interesy w niniejszej sprawie były sprzeczne. Wszyscy byli zainteresowani dokonaniem działu spadku i zlikwidowaniem wspólności majątku spadkowego. Natomiast niemożliwość porozumienia się co sposobu działu, w tym co do dokonania rozliczeń ewentualnych długów spadkowych powodowała, że konieczne było wystąpienie do sądu o rozstrzygnięcie o dziale spadku. Konieczne było więc wydatkowanie kwoty 1000 złotych na pokrycie opłaty od wniosku, który to wydatek ponieśli wnioskodawcy.

Skoro skład spadku i jego wartość pomiędzy zainteresowanymi były sporne i sporna była potrzeba dokonania dodatkowych rozliczeń, to wydatkowane w toku postępowania kwoty na pokrycie kosztów opinii biegłych było uzasadnione i warunkowało prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy. Zatem koszty opinii biegłych również obciążają wnioskodawców i uczestnika i to w równych kwotach. Koszty opinii biegłych w sumie wyniosły 4809,20 złotych, z czego 4609,20 zł zostało pokryte z zaliczek uczestnika, a tymczasowo ze Skarbu Państwa – kwota 200 złotych. W sumie koszty, które powinni ponieść wszyscy zainteresowani wyniosły 5809,20 zł (opłata od wniosku 1000 zł + koszty opinii biegłych 4809,20 zł). Każdy z zainteresowanych powinien więc ponieść je w tej samej wysokości, tj. 1936,40 zł. Każdy z wnioskodawców pokrył połowę opłaty – 500 zł, a ponadto wnioskodawcy powinni zwrócić uczestnikowi część wyłożonych przez niego kosztów na pokrycie kosztów opinii biegłych, tj. po 1336,40 zł. Tym samym uczestnik otrzyma od wnioskodawców zwrot kwoty 2672,80 zł (2 x 1336,40 zł, 4609,20 zł – 2672,80 = 1936,40 zł).

Stosownie do przepisu art. 83 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jeżeli przepisy przewidują obowiązek działania i dokonywania czynności połączonej z wydatkami z urzędu, sąd zarządzi dokonanie tej czynności, a kwotę potrzebną na ich pokrycie wyklada tymczasowo Skarb Państwa. W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując przepisy art. 113 tej ustawy, który pozwala m.in. na obciążenie kosztami strony, której czynność spowodowała ich powstanie. W realiach niniejszej sprawy, Sąd obciążył wnioskodawców kosztami tymczasowo wyłożonymi przez Skarb Państwa na pokrycie kosztów opinii biegłych, tj. po 100 zł. W ten sposób każdy z wnioskodawców również poniósł koszty w wysokości 1936,40 zł (500 + 1336,40 zł + 100).

W pozostałym zakresie każdy z uczestników postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Składają się na nie przede wszystkim wynagrodzenia pełnomocników procesowych. Ich ustanowienie zależało od swobodnej decyzji zainteresowanych, podobnie jak koszty wnoszonych środków odwoławczych w toku postępowania. Z możliwości zaskarżania postanowień incydentalnych korzystał głównie uczestnik (zresztą bez powodzenia), dlatego nie ma powodu aby te koszty rozliczać pomiędzy nim a wnioskodawcami.